

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. gegužės 17 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Gedimino Sagačio (kolegijos pirmininkas) ir Donato Šemo, susipažinusi su 2022 m. gegužės 2 d. paduotu ieškovės UAB „CRT Partner“ kasaciniu skundu dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutarties peržiūrėjimo,

nustatė:

Atsakovas E. S. 2021 m. liepos 19 d. kreipėsi į Darbo ginčų komisiją su prašymu dėl išeitinės kompensacijos pagal papildomą susitarimą išieškojimo iš darbdavės UAB „CRT Partner“. Darbo ginčų komisija 2021 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu nusprendė išieškoti darbuotojui iš darbdavės 33 120 Eur (neatskačius mokesčių) išeitinę kompensaciją. Ieškovė (darbdavė), nesutikdama su Darbo ginčų komisijos sprendimu, kreipėsi į Vilniaus miesto apylinkės teismą, kuris jos ieškinį atmetė, atsakovo priešieškinį tenkino – priteisė iš ieškovės atsakovui 63 200 Eur (neatskačius mokesčių) išeitinę išmoką, 20 000 Eur (atskačius mokesčius) netesybas, taip pat 13 878,70 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. balandžio 12 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimą, kuriuo ieškinyis atmetas, o priešieškinis tenkintas ir priteista atsakovui E. S. 63 200 Eur išeitinė išmoką bei 20 000 Eur netesybų.

Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad 2021 m. kovo 25 d. šalys sudarė papildomą susitarimą, pagal kurį, nutraukus darbo sutartį nepriklausomai nuo nutraukimo priežasčių, darbdavė darbuotojui įsipareigojo išmokėti 8 mėnesių išeitinę išmoką. Darbo kodekse ([DK](#)) didžiausias išeitinės išmokos dydis įtvirtintas [DK 59](#) straipsnyje ir yra lygus 6 mėnesių darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio dydžiui, todėl šiuo atveju papildomai dviem vidutinio darbo užmokesčio dydžiais nei įtvirtintas maksimumas [DK](#) buvo pagerinta darbuotojo padėtis, kas pagal [DK 33](#) straipsnį nuostatas yra leidžiama. Ieškovė neįrodė būtinosios sąlygos pripažinti papildomą susitarimą negaliojančiu pagal [CK 1.82](#) straipsnį – jog papildomas susitarimas prieštaravo juridinio asmens veiklos tikslams ir (arba) buvo įmonei akivaizdžiai nenaudingas ir tuo pačiu, kad toks susitarimas buvo piktavališkas ([CK 1.91](#) straipsnis). Pagal [DK 147](#) straipsnio 2 dalį, darbo santykiams pasibaigus, o darbdaviui ne dėl darbuotojo kaltės uždelsus atsiskaityti su darbuotoju ([DK 146](#) straipsnio 2 dalis), darbdavys privalo mokėti netesybas, kurių dydis – darbuotojo vidutinis darbo užmokestis per mėnesį, padaugintas iš uždelstų mėnesių skaičiaus, tačiau ne daugiau kaip iš šešių. Jeigu uždelsta suma yra mažesnė negu darbuotojo vieno mėnesio vidutinis darbo užmokestis, netesybų dydį sudaro darbdavio uždelsta suma, padauginta iš uždelstų mėnesių skaičiaus, tačiau ne daugiau kaip iš šešių. Kadangi byloje nėra įrodymų apie tai, kad ieškovė sumokėjo atsakovui 63 200 Eur (neatskačius mokesčių) išeitinę išmoką, nors pagrindo jos neįmokėjimui nebuvo, susitarimo dėl vėlesnio atsiskaitymo šalys sudariusios nebuvo, tai ieškovė pažeidė [DK 146](#) straipsnio 2 dalies nuostatas, todėl jai taikomos [DK 147](#) straipsnio 2 dalies nuostatos, pagal kurias už uždelsono atsiskaityti laiką ji privalo darbuotojui sumokėti netesybas (apeliacinės instancijos teismo nutarties 42, 44, 50, 52 punktai).

Kasaciniu skundu ieškovė UAB „CRT Partner“ prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. sausio 17 d. sprendimą, ir priimti naują sprendimą, kuriuo tenkinti ieškovės ieškinį ir panaikinti Darbo ginčų komisijos 2021 m. rugpjūčio 30 d. sprendimą bei pripažinti negaliojančiu ieškovės UAB „CRT Partner“ ir atsakovo E. S. 2021 m. kovo 25 d. papildomą susitarimą prie darbo sutarties.

Kasacinis skundas grindžiamas pagrindais, remiantis [CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 1 punktu – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat remiantis [CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 2 punktu – skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš [CPK 346](#) straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų ([CPK 346](#) straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais ([CPK 347](#) straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, [CPK 346](#) straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, kad kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet ypatingais teisės klausimais, siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui ir taikymui. Taigi kasacinis skundas gali būti priimtas tik tuo atveju, jeigu jame nurodytas bent vienas kasacijos pagrindas, numatytas [CPK 346](#) straipsnyje, bei nurodyti išsamūs teisiniai argumentai, patvirtinantys nurodyto kasacijos pagrindo buvimą ([CPK 347](#) straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialinės ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas yra toks svarbus, kad turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, o taip pat, kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskustuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovės UAB „CRT Partner“ kasaciniame skunde nurodyti šie argumentai:

1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai vertino, kad ginčijamas susitarimas neprieštarauja nei juridinio asmens tikslams, nei yra piktavališkas susitarimas, nors priešingas išaiškinimas pateiktas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje. Ieškovės nuomone, toks susitarimas, kuriuo darbdavys įsipareigoja, neatsižvelgiant į darbo sutarties nutraukimo pagrindą (net jei darbuotojas kitą dieną išreiškia norą palikti darbovietę ir (ar) šiuo būdu pažeidžia pareigas), mokėti didelį kiekį išeitinių išmokų darbuotojui už tai darbuotojui nepriimanant jokių įsipareigojimų, prieštarauja [CK](#) normoms. Tai buvo pripažinta ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-1-248/2019](#)). Teismai nukrypo nuo vienintelės Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutarties išaiškinimų šiuo klausimu, bet ir nė viename iš procesinių sprendimų nemotyvavo, kodėl ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika nėra taikoma.
2. Teismai aiškindami išeitinės išmokos sąvoką (tikslą, funkciją), dydį ir galimus nuokrypius nuo bendrųjų [DK](#) normų pažeidė [DK 33](#)

straipsnį, leidžiantį darbdaviui ir darbuotojui nukrypti nuo atitinkamų taisyklių, jeigu tokiu susitarimu yra pasiekama abiejų šalių tarpusavio pusiausvyra. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo šioje byloje taip pat prašoma pasisakyti ir dėl išeitinės išmokos instituto tikslų, kurie niekur nėra nustatyti ar išaiškinti. Teismai neatsižvelgė, kad darbdavys pagal susitarimą neįgijo jokios teorinės ar praktinės naudos. Negana to, teismai šiuo atveju lygindami susitarime numatytą išeitinių išmokų dydį (8 mėn. VDU) lygino šį su [DK 59](#) straipsnyje (darbo sutarties nutraukimas darbdavio valia) nustatyta 6 mėn. VDU dydžio išeitine kompensacija, nors darbuotojas šiuo atveju savo laisva valia išėjo iš darbo vos tik pasirašęs susitarimą. Net jeigu teismai galėtų lyginti susitarime nustatytą išeitinę išmoką, ji turėtų būti lyginama su ta, kurią turėtų išmokėti darbdavė pagal atsakovo darbo sutarties nutraukimo pagrindą, o tokiu atveju darbdavė neturėtų mokėti išeitinės išmokos.

3. Teismai aiškindami susitarimą neatsižvelgė į tai, kad jis yra tuo pačiu ir civilinė sutartis, kurios teisėtumui tikrinti taikomi [CK 1.82](#), [1.91](#) straipsniai. Byloje įrodymai buvo vertinami pavieniui, nes teismas, taikydamas [CK 1.91](#) straipsnį ignoravo aplinkybes, jog susitarimą sudarė asmenys jau jo sudarymo momentu ketino užsiimti konkuruojančia veikla, po susitarimo sudarymo nedelsiant pasitraukė iš bendrovės, išsimokėjo sutartą išeitinę išmoką ir šiuo metu jau dirba ieškovės konkurento naudai.
4. Teismai priteisė bylinėjimosi išlaidas už advokato pagalbą, nors advokatas (ar advokato padėjėjas) byloje neatstovavo. Ieškovė byloje kėlė klausimą dėl trečiojo asmens (kuris neturėjo atstovo pagal pavedimą, tačiau jo naudai buvo priteistos išlaidos advokato pagalbai apmokėti). Tokiu būdu teismai pažeidė [CPK 56](#) straipsnio, [98](#) straipsnio 1 dalį. Negana to, didžioji dalis atsakovo naudai priteistų bylinėjimosi išlaidų nebuvo susiję su byla ir (ar) viršijo nustatytas rekomendacijas. Teismai priimdami tokį procesinį sprendimą nepateikė jokių motyvų.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindų padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio 2](#) dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiami jame nurodomi kasacinio skundo pagrindai dėl nurodytų teisės normų pažeidimo. Kasacinio skundo argumentais apie nukrypimą nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos nepagrindžiamas nurodomos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos ryšys su skundžiama teismo nutartimi bei nepagrindžiama, kad byla išnagrinėjus teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio 347](#) straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350](#) straipsnio 2 dalies 3, 4 punktai).

Atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais ir 4 dalimi,

nutaria:

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.

Grąžinti ieškovei UAB „CRT Partner“ (j. a. k. 302760841) 1473 (vieną tūkstantį keturis šimtus septyniasdešimt tris) Eur žyminio mokesčio, sumokėto 2022 m. balandžio 29 d. AB „Swedbank“ mokėjimo nurodymu Nr. 416.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Gediminas Sagatys

Donatas Šernas